

Digitalizace

Autorky: Danijela Birt, Jadranka Brkić-Vejmelka, Ines Cvitković Kalanjoš

Digitalizace je jednou z hlavních hnacích sil současné společnosti a lze ji považovat za jeden z klíčových prvků udržitelného rozvoje společnosti (Jovanović, Dlačić, 2018.).

Dříve než si vysvětlíme, co se skrývá pod pojmem digitalizace, je třeba odlišit ho od jiného pojmu a jeho významu, abychom pochopili a diskutovali o významu a krocích digitalizace a mohli tyto jevy správně sledovat. Jedná se o pojem digitizace, který nese následující význam: proces, při němž jsou existující analogové záznamy převedeny na digitální dokumenty. Data se tímto procesem nemění, pouze se zakódují do digitální podoby. Digitizace by byla prvním krokem v procesu digitalizace.

Dnešní svět udělal velký krok ke čtvrté průmyslové revoluci, a to v souvislosti s procesem digitalizace, který proniká do všech oblastí našeho života. Různé definice procesu digitalizace lze shrnout následovně: Digitalizace je definována jako proces, při kterém se různé obsahy, texty, fotografie, zvuky, filmy a videa mění z analogových na digitální; transformují se do binárního kódu. Tímto způsobem lze zpracovávat, ukládat a sdělovat veškerá data. Většina definic se shoduje na tom, že digitalizace pomohla vytvořit inkluzivní prostředí, do kterého se mohli zapojit všichni, umožnila otevřenější komunikaci a urychlila proces tvorby a výměny znalostí (Martinoli, 2019).

Pro generace, které se dnes vzdělávají, od předškolního až po univerzitní vzdělávání, není digitalizace novou technologií, ale spíše přirozeným prostředím a součástí každodenního života. Pro tyto generace je analogový svět a offline život nepředstavitelný. Současně je dnešní svět částečně digitalizovaný, protože stále existují části populace, které jsou z digitálního světa vyloučeny (viz Digitální propast), a také ty, které se procesu digitalizace brání. Bylo by tedy vhodnější říci, že žijeme v hybridní digitální době.

V roce 2018 zveřejnila Evropská komise plán digitálního vzdělávání (podobně jako většina členských států nebo i místních orgánů), který odráží výzvy digitalizace ve vzdělávání. V tomto dokumentu je vzdělávání považováno za základ růstu, rozvoje a inkluze ve všech členských státech a úkolem všech účastníků se stalo co nejvíce dodržovat návrhy plánu a zároveň zohlednit všechny výzvy, které s sebou digitalizace přináší (např. digitální propast, digitální nerovnost mezi muži a ženami). Pro zajištění úspěšné realizace navrhovaný dokument zdůrazňuje tři prioritní opatření: 1) Zlepšení využívání digitálních technologií při učení a výuce, 2) Rozvoj digitálních kompetencí a dovedností, 3) Zlepšení vzdělávání pomocí lepších analýz dat a lepších předpovědí.

V oblasti vzdělávání přispívá digitalizace k inkluzivnějšímu prostředí se spravedlivou dostupností výukových materiálů, zejména pro studenty se speciálními potřebami. Rozvojem digitálních technologií, které jsou dostupné většímu počtu uživatelů (například notebooky se staly dostupnějšími díky snížení ceny), a se zlepšováním dovedností učitelů se vytvářejí lepší podmínky

pro rostoucí počet uživatelů. Zároveň by ale vzdělávací obsah a propojení učitele a žáka prostřednictvím digitálních aplikací mohlo zvýšit nerovnost mezi žáky a učiteli (Tonković, Pogrančić, Vrsalović, 2020). Na druhou stranu využití technologií ve výuce vytváří pro žáky další zájem, zábavu a dynamiku. Během používání digitálních technologií je pozorováno, že studenti jsou více motivováni a samostatněji pátrají po obsahu (Gjud, Popčević, 2020). S postupujícím vývojem se objevují nové typy digitální propasti, které se stávají velkou výzvou (Kim, Yi, Hong, 2021).

V době pandemie Covid-19 se jasně ukázal intenzivní rozvoj digitalizace ve výuce, nicméně stále nemáme dostatečné vysvětlení toho, jak zrychlení procesu digitalizace potenciálně přispívá ke snížení nerovností nebo jak umožňuje většímu počtu účastníků zapojit se do digitálních zdrojů a využívat je. Ačkoli jsou digitální technologie ve výuce poměrně užitečné, měly by být využívány za účelem usnadnění výuky a přístupu k určitým materiálům, nikoli však k nahrazení interakce mezi studenty a učiteli na místě. V souvislosti s pandemií byly výukové materiály připraveny v digitálním režimu. V současné době je stále více zřejmé, že tento způsob předávání učebních materiálů umožňuje kreativnější, inovativnější a flexibilnější režim ve výuce. Digitální materiály umožňují zavádět nové metody výuky a učení a také umožňují flexibilitu učitelům při přípravě a strukturování výuky. Pandemie urychlila digitalizaci a hybridní výuka ukázala, že je nutné mít připravený systém, který by dokázal reagovat na nové výzvy digitální éry.

Literatura

Gjud, M. & Popčević, I. (2020). Digitalizacija nastave u školskom obrazovanju. *Polytechnic and design*. 8 (3), 154-162.

Kim, H. J.; Yi, P. & Hong, J. I. (2021). Are schools digitally inclusive for all? Profiles of school digital inclusion using PISA 2018. *Computers and education*.

Jovanović, M. & Dlačić, J. (2018). Digitalizacija i održivi razvoj društva – Mjere i implikacije, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju i praksu*. 36 (2), 905-928.

Martinoli, Ana. (2019). „Ususret izazovima obrazovanja za medije i kulturu 21. stoljeća: Nova znanja i vještine za digitalno, interaktivno i participativno okruženje.“ *Medij. Istraž*, 25(2), 5-28.

Tonković, A.; Pogrančić, L. & Vrsalović, P. (2020). Djelovanje pandemije Covid-19 na obrazovanje diljem svijeta, *Časopis za odgojne i obrazovne znanosti. Foo2rama*, 4 (4), 121-134.